

Editorial

CURRENT ISSUES IN ACCESS TO JUSTICE: AN INTRODUCTION TO GLOBAL AND REGIONAL PERSPECTIVES

Iryna Izarova

ABSTRACT

The third issue of Access to Justice in Eastern Europe (AJEE) presents a comprehensive collection of scholarly articles, review articles, and case studies examining critical issues in modern procedural law and judiciary. The contributions delve into a wide array of pressing topics, including the profound impact of armed conflicts, state aggression, and terrorism on the framework of international law. Furthermore, the issue explores emerging trends that are reshaping the legal landscape, such as significant developments in procedural law, the evolving practice of arbitration, and the accelerated digitalization of justice systems. The articles offer valuable insights into the ongoing challenges and transformative reforms within judicial systems globally. A particular emphasis is placed on the unique synthesis of legal traditions found in post-Soviet and EU-integrating countries. Through comparative studies spanning jurisdictions across Europe, Asia, and the Middle East, this issue underscores the universal and interconnected nature of the global pursuit of justice, highlighting both shared challenges and diverse solutions in ensuring effective access to legal recourse.

Founded in 2018 with a specific regional focus, the journal Access to Justice in Eastern Europe (AJEE) has progressively broadened its scope to address the growing global discourse on justice, reflecting an increasing international interest in its core themes. Building on this momentum, the editorial team has announced a significant strategic expansion aimed at creating a family of related publications. This new initiative involves the launch of two sister journals: Access to Justice in the Middle East (AJME) and Access to Justice: Global Edition (AJGE). The primary objective of this expansion is to foster and facilitate professional discourse and cutting-edge research on a much wider geographical scale, creating new platforms for scholars and practitioners from diverse regions. Crucially, this strategic growth will be implemented while carefully preserving the distinct identity, mission, and high scholarly standards of the original AJEE journal, ensuring it continues to serve its dedicated readership and academic community.

Keywords: *access to justice, judicial law, procedural law, international law, digitalization of justice, comparative law, Eastern Europe, Middle Asia.*

I am pleased to present the third issue of our journal, dedicated to the **most pressing issues of human rights protection, judicial system reforms, and digital justice.**

At a time when the architecture of international law and the foundations of national legal systems are facing unprecedented challenges, our journal's mission—to facilitate professional discourse and seek solutions for ensuring access to justice—is more important than ever. This issue continues our tradition by offering a deep analysis of both urgent problems caused by geopolitical crises and significant trends in the development of procedural law.

The central theme of the first block of publications is a profound and multifaceted analysis of the impact of armed conflicts, state aggression, and terrorism on international law and human rights. We highly recommend paying attention to the following works:

The article by *Nataliia Radanovych* and *Svitlana Synchuk*, "The Value of Human Security and Legal Means of Its Realization in the Context of the Armed Aggression of the Russian Federation Against Ukraine," is a foundational study that analyzes the concept of human security as a legal value during a full-scale war. The authors examine how this doctrine is transforming and being implemented in Ukraine's national legislation and constitutional justice practice, making it highly relevant for understanding contemporary mechanisms of human rights protection.

The study by *Alaa Eddin Zolfakar*, "Right of Victims of Terrorism to Compensation Against the Principle of Jurisdictional Immunity of Foreign State," raises one of the most complex issues in modern international law: the possibility of holding states accountable for acts of terrorism despite the principle of jurisdictional immunity. The analysis of legislative exceptions in the U.S., Canada, and other jurisdictions makes this a must-read for international lawyers working on compensation for victims of aggression.

This block of articles is complemented by the provocative study by *awaz Najem* and *Abdelnaser Aljahani*, "The Legality of Espionage in Peacetime." The authors analyze espionage at the intersection of state sovereignty, the right to privacy, and international law. This work forces a new perspective on the "gray zones" in relations between states and their impact on the legal order.

As always, among the articles published in this issue, we are proud to present several dedicated to topical issues of procedural law, particularly arbitration and the digitalization of justice. These materials hold exceptional practical and theoretical value for our audience:

The work by *Azamat Nurtan* and *Maigul Abilova*, "Enforcement of Foreign Arbitral Awards in Kazakhstan: A Comparative Legal Analysis of European and Asian Mechanisms," is of significant interest to practicing lawyers and scholars specializing in international arbitration. Their comparative analysis of arbitration award enforcement mechanisms in Kazakhstan against the backdrop of European and Asian practices offers valuable insights for developing regional arbitration infrastructure.

In the article, "Procedural Rules for Smart Trials in the UAE: Aspirations and Reality," **Adel Salem Allouzi** explores the innovative topic of "smart trials." His analysis of the conceptual foundations and operational framework of digital justice in the UAE invites a discussion about the future of the judiciary, its advantages, and the challenges of transitioning to a digital format.

Finally, the profound comparative study by **Tarek Gomaa EL-Sayed Rashed, Ahmed Youssef Al-Emadi**, and **Samir Shaaban Saleh**, "Arbitration Without Agreement Under the ICSID Rules: A Comparative Study with Egyptian and Qatari Legal Systems," examines the complex doctrine of ICSID jurisdiction in the absence of a direct arbitration agreement. This article is indispensable for specialists in international investment law.

We are convinced that the research presented in this issue will be a source of new ideas and stimulate further academic discussions. We wish you a productive and inspiring read!

In addition, we are pleased to share with you an important strategic announcement that marks a new stage in our journal's development.

The journal, **Access to Justice in Eastern Europe (AJEE)**, was founded in 2018 with the goal of creating a unique platform for highlighting and discussing the regional specificities of ensuring access to justice. Our mission was to provide a forum for scholars to share research on judicial system and civil procedure reforms in Eastern European countries like Ukraine, Poland, and Romania, among others.

We chose this focus due to the unique blend of the post-Soviet legal doctrine legacy, the influence of Western law, and the legislative approximation to EU law. This specific context created an exceptional model of development that required dedicated scholarly attention. Over the years, numerous studies on European integration and judicial reforms in this context have affirmed the correctness of our chosen direction.

However, in recent years, we have observed a growing global interest in access to justice, regardless of country or region. The pursuit of a fair trial and effective protection of human rights are recognized as universal values, confirmed by key international documents such as the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, and the Convention on the Rights of the Child. The fact that the majority of the world's countries are parties to these treaties makes their principles the foundation for ensuring unified approaches to human rights on a global scale.

We are seeing a significant increase in the number of high-quality studies on access to justice and rights protection from various parts of the world. Comparative studies have become especially valuable as they allow us to identify the strengths and weaknesses of popular approaches within different legal systems. This has been made possible by contributions from authors in Europe and Asia, including Saudi Arabia, the United Arab Emirates, Kazakhstan, and Vietnam. Their publications are particularly important because they demonstrate a valuable combination of different legal and religious-cultural traditions, which contributes to a deeper understanding of rights protection mechanisms. Legal

systems and historical traditions in our respective regions may differ significantly, but it is in this diversity that the greatest value lies—we learn from each other, broaden our perspectives, and cultivate respect for different viewpoints. Combining these various approaches helps us better understand the challenges and find effective solutions for ensuring access to justice on a global scale.

In building a global audience and expanding our circle of authors, we do not want to lose the unique identity of AJEE. Therefore, a logical and strategic step is to create an **"Access to Justice" family of journals**. In this structure, AJEE will retain its original focus on Eastern Europe, while new publications will be added: **Access to Justice in the Middle East (AJME)** and **Access to Justice: Global Edition (AJGE)**. These three journals, working together, will facilitate the dissemination of new knowledge and research, covering a wider geographical scope.

We are pleased with the growing number of experts from around the world among our authors, reviewers, and editorial board members. Thanks to their efforts, we have been able to ensure an effective publication process and high-quality evaluation of submissions. With our entire dedicated team, we are ready to contribute to the development and dissemination of research on access to justice and are happy to welcome the further expansion of our journals' scope.

AUTHOR INFORMATION

Iryna Izarova

Full Professor, Dr. Sc., School of Law, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Irina.izarova@knu.ua

Guest Researcher at the University for Continuing Education Krems

<https://orcid.org/0000-0002-1909-7020>

Editor-in-Chief of Access to Justice in Eastern Europe Journal

Chair of EASE Ukraine, Chair of the RCPC of the European Association of Science Editors

Corresponding author, solely responsible for the editorial preparing.

Competing interests: Prof. Iryna Izarova is the Editor-in-Chief of AJEE and, as such, has no competing interests to declare regarding the content of this editorial. This editorial, as is standard for this publication type, was not subject to peer review but aligns fully with the journal's publication ethics.

Disclaimer: The views and opinions expressed in this editorial are those of the author and do not necessarily reflect the official policy or position of the journal, the Editorial Board, or any affiliated institutions.

RIGHTS AND PERMISSIONS

Copyright: © 2025 Iryna Izarova. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

ABOUT THIS ARTICLE

Cite this article

Izarova I, 'Current Issues in Access to Justice: An Introduction to Global and Regional Perspectives' (2025) 8(3) Access to Justice in Eastern Europe 7-15 <<https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.3-ed000300>>

DOI <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.3-ed000300>

УКРАЇНЬСЬКА ВЕРСІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ: ГЛОБАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Ірина Ізарова

АНОТАЦІЯ

Третій випуск журналу «Доступ до правосуддя у Східній Європі» (AJEE) представляє збірку наукових статей, оглядових статей та нотаток, в яких досліджуються критичні питання сучасного процесуального права та судоустрою. Статті охоплюють широкий спектр актуальних тем, включаючи глибокий вплив збройних конфліктів, державної агресії та тероризму на систему міжнародного права. Крім того, у випуску досліджуються нові тенденції, що змінюють правовий ландшафт, такі як значні зміни в процесуальному праві, розвиток практики арбітражу та прискорена цифровізація систем правосуддя. Статті пропонують цінну інформацію про поточні виклики та трансформаційні реформи в судових системах у світі. Особливий акцент робиться на унікальному синтезі правових традицій, що існують у пострадянських країнах та країнах, що інтегруються в ЄС. Завдяки порівняльним дослідженням, що охоплюють юрисдикції Європи, Азії та Близького Сходу, цей випуск підкреслює універсальний та взаємопов'язаний характер глобального прагнення до правосуддя, висвітлюючи як спільні виклики, так і різноманітні рішення щодо забезпечення ефективного доступу до правового захисту.

Заснований у 2018 році з регіональною спрямованістю, журнал «Доступ до правосуддя у Східній Європі» поступово розширив свою сферу діяльності, щоб врахувати зростаючий глобальний дискурс щодо правосуддя, що відображає зростаючий міжнародний інтерес до його основних тем. Спираючись на цей імпульс, редакційна команда оголосила про значне стратегічне розширення, спрямоване на створення родини пов'язаних видань. Ця нова ініціатива передбачає запуск двох сестринських журналів: «Доступ до правосуддя на Близькому Сході» (AJME) та «Доступ до правосуддя: Глобальне видання» (AJGE). Головною метою цього розширення є сприяння професійному дискурсу та передовим дослідженням у набагато ширшому географічному масштабі, створюючи нові платформи для науковців та практиків з різних регіонів. Найголовніше, що це стратегічне зростання буде реалізовано, ретельно зберігаючи особливу ідентичність, місію та високі наукові стандарти оригінального журналу AJEE, забезпечуючи його подальше обслуговування відданої читачької аудиторії та академічної спільноти.

Ключові слова: доступ до правосуддя, судове право, процесуальне право, міжнародне право, цифровізація правосуддя, порівняльне правознавство, Східна Європа, Середня Азія

Рада представити вам третій номер нашого видання, присвяченого найбільш актуальним питанням захисту прав людини, реформам судової системи та цифровому правосуддю.

У час, коли архітектура міжнародного права та основи національних правових систем зазнають безпрецедентних випробувань, місія нашого журналу — сприяти фаховій дискусії та пошуку рішень для забезпечення доступу до правосуддя — набуває особливої ваги. Цей випуск продовжує нашу традицію, пропонуючи глибокий аналіз як нагальних проблем, спричинених геополітичними кризами, так і важливих тенденцій у розвитку процесуального права.

Центральною темою першого блоку публікацій є глибокий та багатогранний аналіз впливу збройних конфліктів, державної агресії та тероризму на міжнародне право та права людини. Ми наполегливо рекомендуємо звернути увагу на такі роботи:

Стаття «Цінність безпеки людини та правові засоби її реалізації в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України» авторок **Наталії Раданович* та Світлана Синчук** є фундаментальним дослідженням, що аналізує концепцію людської безпеки як правової цінності в умовах повномасштабної війни. Автори розглядають, як ця доктрина трансформується та знаходить своє втілення в національному законодавстві та практиці конституційного судочинства України, що є надзвичайно актуальним для розуміння сучасних механізмів захисту прав людини.

В своєму дослідженні «Право жертв тероризму на компенсацію згідно з принципом юрисдикційного імунітету іноземної держави» **Алаа Еддін Зольфакар** піднімає одне з найскладніших питань сучасного міжнародного права — можливість притягнення до відповідальності держав за акти тероризму всупереч принципу юрисдикційного імунітету. Аналіз винятків в законодавстві США, Канади та інших юрисдикцій робить цю статтю обов'язковою для прочитання юристам-міжнародникам, які працюють над питаннями компенсації для жертв агресії.

Доповнює цей блок статей провокативне дослідження «Законність шпигунства в мирний час» авторів Фаваз Наджем та Абдельнасер Альджахані. Автори аналізують шпигунську діяльність на перетині принципів державного суверенітету, права на приватність та норм міжнародного права. Ця робота змушує по-новому поглянути на «сірі зони» у відносинах між державами та їхній вплив на правовий порядок.

Як завжди, серед опублікованих у цьому номері статей, ми з гордістю представляємо кілька тих, що присвячені актуальним питанням процесуального права, зокрема арбітражу та цифровізації правосуддя. Ці матеріали мають виняткову практичну та теоретичну цінність для нашої аудиторії.

Робота «Виконання іноземних арбітражних рішень у Казахстані: порівняльно-правовий аналіз європейських та азійських механізмів» **Азамата Нурмана та Майгуль Абілової** представляє значний інтерес для практикуючих юристів та науковців, що спеціалізуються на міжнародному арбітражі. Порівняльний аналіз

механізмів виконання арбітражних рішень у Казахстані на тлі європейських та азійських практик пропонує цінні висновки для розвитку регіональної арбітражної інфраструктури.

У статті «Процесуальні правила для смартсудочинства в ОАЕ: прагнення та реальність» автора **Адель Салем Аллузі** досліджується інноваційна тема «розумних судових процесів». Аналіз концептуальних основ та операційної рамки цифрового судочинства в ОАЕ запрошує до дискусії про майбутнє правосуддя, його переваги та виклики, пов'язані з переходом до цифрового формату.

Нарешті, глибоке порівняльне дослідження «Арбітраж без угоди за правилами ICSID: порівняльне дослідження з єгипетською та катарською правовими системами» авторів **Тарек Гомаа Ель-Саєд Раїшед***, **Ахмед Юссеф Аль-Емаді та Самір Шаабан Салех** розглядає складну доктрину юрисдикції ICSID за відсутності прямої арбітражної угоди. Ця стаття є незамінною для фахівців у галузі міжнародного інвестиційного права.

Ми переконані, що представлені в цьому номері дослідження стануть джерелом нових ідей та стимулюватимуть подальші наукові дискусії.

Крім того, ми раді поділитися з вами важливою стратегічною новиною, що ознаменує новий етап у розвитку нашого видання.

Журнал **Access to Justice in Eastern Europe (AJEE)**, заснований у 2018 році, мав на меті створити унікальний майданчик для висвітлення та обговорення регіональних особливостей забезпечення доступу до правосуддя. Наша місія полягала в тому, щоб надати форум для науковців, де вони могли б ділитися результатами досліджень щодо реформ судової системи та цивільного процесу в країнах Східної Європи, таких як Україна, Польща, Румунія та інші.

Ми обрали таку спрямованість, враховуючи унікальне поєднання спадщини пострадянської правової доктрини, впливу західного права та законодавчої апроксимації до права ЄС. Ця специфіка створила виняткову модель розвитку, яка потребувала окремого наукового осмислення. За ці роки численні дослідження, присвячені питанням європейської інтеграції та судовим реформам у цьому контексті, підкреслили правильність обраного нами напрямку.

Водночас, за останні роки ми спостерігаємо зростання глобального інтересу до питань доступу до правосуддя, незалежно від країни чи регіону. Прагнення до справедливого судового розгляду та ефективного захисту прав людини є загальноновизнаними та універсальними цінностями, що підтверджується такими міжнародними документами, як Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенція про права дитини та інші. Більшість країн світу є сторонами цих договорів, що робить їхні принципи основою для забезпечення єдиних підходів до прав людини в глобальному масштабі.

Ми бачимо суттєве збільшення кількості якісних досліджень, присвячених питанням доступу до правосуддя та захисту прав, з різних куточків світу. Порівняльні дослідження є особливо цінними, оскільки вони дають змогу виявити сильні та слабкі сторони в реалізації популярних підходів у різних правових системах. Це стало можливим завдяки внеску авторів з країн Європи та Азії, зокрема, з Саудівської Аравії, Об'єднаних Арабських Еміратів, Казахстану, В'єтнаму та інших. Їхні публікації є особливо важливими, адже вони демонструють цінне поєднання різних правових та релігійно-культурних традицій, яке сприяє глибшому розумінню механізмів захисту прав.

Безумовно, правові системи та культурно-історичні традиції в наших регіонах можуть суттєво відрізнятися. У цьому різноманітті полягає найбільша цінність — ми вчимося одне в одного, розширюємо свій світогляд і виховуємо повагу до іншої точки зору. Поєднання різних підходів допомагає нам краще розуміти виклики та знаходити ефективні рішення для забезпечення доступу до правосуддя в глобальному масштабі.

Нарощуючи глобальну аудиторію та розширюючи коло авторів, ми водночас не хочемо втрачати унікальну ідентичність AJEE. З огляду на це, логічним і стратегічним кроком є створення **серії журналів «Access to Justice»**. У цій структурі AJEE збереже свою оригінальну сфокусованість на Східній Європі, а до неї додадуться нові видання: **Access to Justice in the Middle East (AJME)** та **Access to Justice: Global Edition (AJGE)**. Ці три видання, працюючи разом, сприятимуть поширенню нових знань та результатів досліджень, охоплюючи ширшу географію.

Ми раді зростанню кількості фахівців з різних країн світу серед наших авторів, рецензентів та членів редколегії. Завдяки їхнім зусиллям ми змогли забезпечити ефективний публікаційний процес та високу якість оцінки публікацій. З усією нашою відданою командою ми готові зробити посильний внесок у розвиток і поширення досліджень, присвячених питанням доступу до правосуддя, та раді вітати подальше розширення сфери наших видань.